

Analyysi: Elinvoiminen Kuusamo -Yhteistyön iltapäivä 22.4.2026

Kysymys 1:

Miten työelämän muutokset näkyvät Kuusamossa – ja millaisia uusia mahdollisuuksia ne avaavat?

Kokosimme yhtäläisyyksiin perustuvan teemoittelun avulla seuraavanlaisia huomioita.

Kuusamon työelämä on osallistujien mielestä selkeässä murroksessa, jota muovaavat samanaikaisesti väestörakenteen muutokset, kansainvälistyminen, matkailun kasvu, työn tekemisen tapojen muutos sekä kestävyysvaatimusten vahvistuminen. Vastauksissa toistuvat teemat osoittavat, että muutokset eivät ole yksittäisiä tai hetkellisiä, vaan rakenteellisia ja niihin varautuminen edellyttää ennakkointia sekä rohkeita avauksia.

Merkittävin muutos liittyy työvoiman saatavuuteen. Eläköityminen lisää rekryointitarvetta useilla aloilla, erityisesti sote-palveluissa ja palveluammateissa. Samanaikaisesti osaajapula näkyy fyysisesti vaativissa töissä ja tehtävissä, jotka edellyttävät monipuolista osaamista. Työelämässä korostuu entistä enemmän tarve joustaville ja ympärivuotisille työpaikoille, sillä pelkkä sesonkityö ei kaikille ole houkutteleva tai taloudellisesti kestävä ratkaisu. Tämä luo painetta tarkastella työn muotoilua, rekryointikäytäntöjä ja osaamisen kehittämistä uudesta näkökulmasta.

Toinen läpileikkaava muutos on kansainvälistyminen. Työperäinen maahanmuutto nähdään välttämättömänä vastauksena työvoimapulaan, erityisesti matkailu- ja palvelualoilla. Kuusamo on jo kansainvälistynyt työntekijöiden osalta, mutta vastauksissa nousee esiin kysymys alueen valmiudesta vastaanottaa muualta tulevia: kuinka hyvin huomioidaan eri kulttuuritaustat, kielitaito ja ulkopuolelta tulevien näkemykset työelämästä ja elinvoimasta. Kansainvälistyminen näyttäytyy sekä haasteena että mahdollisuutena – se edellyttää asennemuutosta, kieliosaamisen kehittämistä ja aktiivista integraatiotyötä, mutta tarjoaa samalla uusia näkökulmia, osaamista ja kasvupotentiaalia.

Kuusamon työelämää leimaa vahvasti matkailuvetoinen rakenne, joka on edelleen vahvistumassa. Matkailun kasvu, kansainvälistyminen ja erilaistuminen (esimerkiksi luksus- ja elämysmatkailu) avaavat uusia työtehtäviä ja liiketoimintamahdollisuuksia. Samalla matkailun sesonkiluonteisuus asettaa haasteen työn jatkuvuudelle ja henkilöstön sitouttamiselle. Vastauksissa korostuu tarve monipuolistaa henkilöstön osaamista, erityisesti

asiakaspalvelua, kielitaitoa ja paikallistuntemusta. Paikallisten osaajien mukaan saaminen nähdään keskeisenä tekijänä, jotta matkailun kasvu hyödyttää alueen elinvoimaa laajemmin.

Työn tekemisen tavat ovat muutoksessa myös etätöiden ja monipaikkaisuuden lisääntymisen myötä. Etätö nähdään merkittävänä mahdollisuutena Kuusamolle: se voi tuoda alueelle uusia asukkaita ja vahvistaa palvelukysyntää, vaikka työpaikat eivät syntyisikään paikallisesti. Tämän mahdollisuuden hyödyntämistä rajoittavat kuitenkin puutteellinen tietoliikenneinfrastruktuuri sekä asuntotarjonnan haasteet. Vastauksissa korostuu, että etätöiden edistäminen edellyttää investointeja nopeisiin verkkoyhteyksiin ja asumisratkaisuihin, mutta onnistuessaan se voi merkittävästi lisätä alueen vetovoimaa.

Muutos näkyy myös sukupolvien välisissä odotuksissa työelämälle. Nuoremmat työntekijät arvostavat joustavuutta, osa-aikaisuutta ja vapaa-aikaa, eivätkä välttämättä sitoudu pitkiin tai fyysisesti raskaisiin työsuhteisiin. Tämä haastaa perinteiset työnantajamallit, mutta avaa samalla mahdollisuuksia jakaa työtä useammille ja rakentaa uudenlaisia työaikajärjestelyjä. Yrityksiltä edellytetään valmiutta tarkastella perehdytystä ja osaamisen kehittämistä investointina eikä pelkkänä kustannuksena.

Koulutuksen ja osaamisen rooli korostuu muutosten keskellä. Vastauksissa nousee esiin tarve uusille koulutusmahdollisuuksille, tiiviimmälle oppilaitos-yritysyhteistyölle sekä aiemmin hankitun osaamisen paremmalle tunnistamiselle. Osaamisen kehittäminen nähdään keskeisenä keinona vastata sekä työvoimapulaan että työn sisällölliseen muutokseen.

Lopuksi vastauksissa korostuu vahvasti kestävä kehitys Kuusamon strategisena valintana. Taloudellisen kasvun rinnalla painotetaan sosiaalista ja ympäristöllistä kestävyttä: puhdasta luontoa, vettä ja paikallisten ihmisten hyvinvointia. Kiertotalous, hyvinvointiin liittyvä yritystoiminta ja vastuullinen matkailu näyttäytyvät tulevaisuuden työelämän mahdollisuuksina, joiden varaan alueen pitkäjänteinen elinvoima voi rakentua.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Kuusamon työelämän muutokset vaativat sopeutumista, ennakkointia ja yhteistyötä. Samalla ne tarjoavat mahdollisuuden rakentaa monipuolisempaa, kansainvälisempää ja kestävämpää työelämää – edellyttäen, että alueella uskalletaan avata ovia uusille koulutusratkaisuille, tekijöille, osaamiselle ja ajattelutavoille.